

Rountree, Wendy: *The Boys Club: Male Protagonists in Contemporary African American Young Adult Literature*. New York: Peter Land, 2011. ISBN 978-1-43310574-6

I Walter Dean Myers ungdomsroman *Motown and Didi* (1984) spelar "Professorn" en viktig roll. Han äger en bokhandel i Harlem kallad The Spirit of Life bookshop och han ser som en av sina uppgifter att med böckernas hjälp undervisa och inspirera Motown, den föräldralöse 17-årige afroamerikanske pojke som är en av bokens huvudpersoner. Det handlar framför allt om att göra Motown medveten om sitt ursprung, om hur det afrikanska kulturarvet på ett positivt sätt kan transformeras till dagens urbana miljö. Men när Motown beger sig iväg för att döda langaren Touchy, som bär ansvar för hans flickvän Didis broders död, inser Professorn att här hjälper inga böcker: han måste gå in mer handgripligt för att rädda Motown. Det ligger nära till hands att tolka detta som att böcker och läsning inte är tillräckligt för att förändra den situation som är många afroamerikanska pojkars verklighet: splittrade familjer och rotlöshet som leder till dålig självkänsla, ofullbordad skolgång, våld, kriminalitet etc.

En som dock har en orubbad tro på bokens möjligheter är den amerikanska litteraturvetaren och författaren Wendy Rountree. Hon har tidigare givit ut ungdomsromanen *Lost Soul* (2003) och studien *Just Us Girls: The Contemporary African American Young Adult Novel* (2008). I *The Boys Club: Male Protagonists in Contemporary African American Young Adult Literature* (2011) undersöker hon vad det innebär att vara en afroamerikansk pojke under slutet av 1900- och början av 2000-talet i tio stycken amerikanska ungdomsromaner från samma period. I sex kapitel studeras lika många teman: våldet som rituell passage i manligblivandet, hur de frånvarande fäderna försvårar pojkarnas individuella och kulturella utveckling, basketbollens betydelse som en väg bort från slum och fattigdom, pojkarnas antipluggkultur, pojkarnas romantiska förhållande till flickorna och slutligen det förflutnas betydelse.

Rountrees metod är närläsning – som i hennes fall ligger farligt nära referatet – och hon utgår från två olika komparationspunkter. Dels en afroamerikansk vuxenlitteraturkanon, vilken får en fyllig presentation i bokens inledning. Det börjar med *Narrative on the Life of Frederick Douglass, An American Slave, Written by Himself* (1845) och går fram till president Barak Obamas memoarer *Dreams from My Father* (2004). Dels, och framför allt, läser hon ungdomsromanerna

mot en rad psykologiska och sociologiska undersökningar, såsom William Pollacks inflytelserika *Real Boys: Rescuing Our Sons from the Myths of Boyhood* (1998), men även en lång rad kortare studier som till skillnad från Pollocks är inriktade just på de afroamerikanska pojkarnas situation.

Rountree visar att flertalet av samtidens ungdomsromaner om afroamerikanska pojkar ligger verkligheten nära, särskilt för de ynglingar som lever i storstädernas slumliknande områden, med en vuxenvärld som sviker, ett icke fungerande skolsystem, gängliv, våld och kriminalitet. Denna realism menar hon är en förutsättning för att få just dessa pojkar att läsa. De behöver böcker de kan känna igen sig i, karaktärer som speglar deras egen vardag men som också ger hopp, som visar på en framtid som inte innebär kriminalitet eller bygger på den smala förhoppningen om att bli rapstjärna eller NBA-proffs.

Allt detta är gott och väl. Men allt som oftast glöms det bort att det också handlar om litteratur, om ungdomsböcker, en genre med en rad gemensamma drag vare sig det nu handlar om afroamerikanska ynglingar eller pojkar med annan etnisk bakgrund. En lång rad motiv och teman känns igen – såsom grupptillhörighet, sökandet efter en identitet, en osynlig vuxenvärld, mandomsprov, kärlekstrubbel – utan att Rountree gör några sådana kopplingar. Hon rör sig överhuvudtaget inte på det barn- och ungdomslitterära forskningsfältet, vilket är synd. Det hade varit spännande att se på vilka sätt de utvalda ungdomsromanerna (gissningsvis hade ett par av dem kategoriseras som mellanåldersböcker) skiljer sig från ungdomsboken generellt.

En mer märkbar brist är avsaknaden av tydliga teoretiska utgångspunkter. När man får boken i sin hand tänker man: här är en studie som utgår från intersektionalitet, som handlar om genus, etnicitet och makt – en undersökning som tar sin utgångspunkt i hegemonisk maskulinitet, i homosocialitet och i pojkkulturer. Med andra ord en analys av konstruktionen av den afroamerikanska pojken och kanske på vad sätt den liknar och skiljer sig från andra pojkkonstruktioner, alltså en bok i linje med flera av de studier om pojkar och pojksdom som kommit från andra sidan Atlanten på senare år, såsom Marcia Jacobsons *Being a Boy Again* (1994), Kenneth B. Kidds *Making American Boys* (2004) och Ken Parilles *Boys at Home* (2009). Men så är inte fallet.

I inledningen finns en ansats att ringa in den afroamerikanske pojkens självbild: att lyssna på hårdrock, att lyckas i skolan och att bära GAP-kläder är exempel på saker som inte är OK, det är

att "acting white". Men någon sammanställning av färdigheter, preferenser och genusförhandlingar sker aldrig i analyserna, än mindre diskuteras och problematiseras vad "acting black" skulle innebära. Det är istället upp till läsaren att summera och fundera kring de mönster som efterhand blir uppenbara. Rountree lyfter även inledningsvis fram idén om ett "double consciousness", den dubbelhet som de flesta afroamerikaner upplever: "an American, a Negro [...] two warring ideals in one dark body". Detta förefaller vara ett verksamt analysverktyg, i synnerhet som man mellan raderna i de intressanta texter som ligger under lupp anar ett vitt medelklassideal, som karaktärerna hela tiden har att förhålla sig till. Men någon sådan diskussion dyker aldrig upp.

Det står tidigt klart att Rountree har en politisk agenda (Obama nämns frekvent). Hon vill att unga afroamerikaner ska läsa mer och hon vill att de ska läsa böcker om unga afroamerikaner av afroamerikanska författare. Men detta lovvärda syfte behöver inte stå i motsats till tydligare teoretiska och problematiserande resonemang, snarare tvärtom. Hon understryker flera gånger behovet av manliga förebilder och nämner några av de som dyker upp i texterna. Här hade det varit givande med en diskussion kring vad dessa manliga ideal, dessa för de flesta ouppnåeliga "fantombilder", står för. Vad händer om man applicerar R. W. Connells begrepp hegemonisk maskulinitet på namn som Michael Jordan, Muhammed Ali, Martin Luther King eller Obama.

Med tanke på Rountrees hands-on-approach hade det också varit på sin plats med en diskussion kring de olika "lösningar" på de afroamerikanska pojkarnas problem som de undersökta texterna "erbjuder". En av de mer hållbara är formandet av en "black identity", en manlighet att vara stolt över, vilken i sin tur ofta kopplas till det afrikanska ursprunget, till olika stamritualer och övergångsriter. Detta hade man velat läsa mer om. En mindre hållbar lösning handlar om att lämna ghetton, vilket nästan alltid innebär att "go down south", något som också kan kopplas till ursprunglighet och idén om en gyllene era. Men några sådana kopplingar görs inte.

Som svensk litteraturvetare kan man således ha en rad invändningar, men nu är knappast boken riktad till mig i första hand. Förutom att Rountree i och med denna studie introducerar ett i det närmaste utforskat fält samt skriver in dessa ungdomsböcker i en afroamerikansk litterär kanon, vänder hon sig också till föräldrar, lärare, bibliotekarier med flera och säger: de här böckerna

handlar om afroamerikanska pojkar i dagens USA, dessa kan ni sätta i händerna på pojkarna.

Hon väcker också frågan om bokens kraft att förändra. Om en av romanerna skriver hon: "Consequently, young readers will be encouraged to reach for their dreams but not make the same mistakes as Abdul." Detta är intressant med tanke på att Rountree själv inte lär av det misstag som "Professorn" begår i den inledningsvis omnämnda *Motown and Didi*, detta trots att hon ägnar två sidor åt hur han kommer till insikt om att han måste släppa böckerna för att handgripligen gå in och rädda romanens unge hjälte. Snarare handlar det väl om att litteraturen hjälper oss att sätta ord på de erfarenheter som misslyckandena innebär.

Magnus Öhrn
Fil dr i litteraturvetenskap
Stockholms universitet